

Reduir, reparar, reutilitzar o reciclar: el joc de les quatre erres

Joc de cartes per equips: setze objectes quotidians, quatre decisions possibles i una taula de punts que segueix la jerarquia de residus de la llei espanyola. Guanya qui més punts suma, però només si justifica cada decisió en deu paraules.

DURADA

45 min · 1 sessió

AGRUPAMENT

equips de 4

UNITAT 2

Producció, creixement i sostenibilitat

MATERIALS

- Un joc de 16 cartes d'objecte retallades per equip (taula de l'apartat «Les cartes»)
- Quatre cartes de succés per equip, retallades i de cara avall
- Full de puntuació per equip i cronòmetre del mòbil
- Taula de punts projectada o copiada a la pissarra

ENCAIX CURRICULAR · **Sabers** Proceso productivo y valor añadido, Sectores económicos, Productividad y eficiencia, PIB, crecimiento y desarrollo, Sostenibilidad y economía circular · **Comp. específiques** CE1 · **Comp. clau** CC, CPSAA, CCL

Plantejament

Pregunteu a classe què cal fer amb el fem i quasi tothom dirà «reciclar-lo». És la resposta més repetida i la pitjor col·locada: reciclar és l'**última** de les erres, la que s'aplica quan ja hem fallat en les tres anteriors. La llei espanyola ho diu amb eixes paraules. La Ley 7/2022 estableix una **jerarquia de residus**: primer previndre (no generar el residu), després preparar per a la reutilització, després reciclar i, només al final, eliminar.

Este joc posa eixa jerarquia en forma de punts. Cada equip rep setze objectes quotidians i, per a cadascun, decidix què fer: no comprar-lo, reparar-lo, donar-li una segona vida, reciclar-lo o tirar-lo. Les decisions que estan més amunt en la jerarquia valen més punts. Hi ha trenta segons per carta i cal justificar en **deu paraules**, així que no dona temps a discutir-ho tot: cal tindre el criteri interioritzat.

I hi ha parany. Alguna carta pareix de reciclatge i no ho és, i en la baralla hi ha quatre successos que canvien les regles a mitja partida.

Objectius didàctics

- Aplicar la jerarquia de residus a objectes d'ús diari.
- Justificar una decisió de consum de manera breu i amb criteri econòmic i ambiental.
- Reconèixer drets del consumidor que fan possible reparar (garantia legal, dret a reparar).
- Valorar la prevenció per damunt del reciclatge com a opció més sostenible.

La taula de punts

DECISIÓ	QUÈ SIGNIFICA	PUNTS
No comprar / reduir	Evitar que el residu arribe a existir	5
Reparar	Arreglar-lo per a continuar usant-lo	4

Reutilitzar / donar / vendre	Donar-li una segona vida, a tu o a una altra persona	3
Reciclar	Contenedor correcte o punt net	2
Tirar al rebuig	Acaba en abocador o incineradora	0
Contenedor equivocat	Espatla tot el lot de reciclatge	-1

Bonificació: +1 punt si la justificació de deu paraules convenç la resta d'equips. La decidix el professorat a mà alçada.

Les cartes

Retalleu estes setze i barregueu-les de cara avall.

#	OBJECTE	#	OBJECTE
1	Mòbil amb la pantalla trencada, dos anys d'ús	9	Bicicleta amb la cadena solta
2	Dessuadora que ja no et va bé, en bon estat	10	Llanda de refresc buida
3	Botella d'aigua de plàstic d'un sol ús	11	Sabatilles amb la sola desenganxada
4	Torradora avariada comprada fa un any	12	Auriculars que fallen d'una orella
5	Llibre de text del curs passat	13	Got de café per a emportar
6	Piles gastades del comandament	14	Moble de la teua habitació que ja no uses
7	Foli imprés per una sola cara	15	Pot de vidre de melmelada buit
8	Bossa de plàstic de la compra	16	Oli de fregir usat

Les cartes de succés

SUCCÉS	EFFECTE DURANT LA RESTA DE LA PARTIDA
«El fabricant no ven recanvis»	La reparació val 2 en compte de 4 fins que isca un altre succés
«Tens garantia legal de tres anys» (RDL 7/2021)	Reparar els aparells comprats fa menys de tres anys val 6
«Ha obert un taller de reparació al barri»	Reparar val 5
«El teu poble estrena sistema de depòsit i retorn»	Tornar envasos suma 3 en compte de 2

Passos (sessió de 45 min)

- Regles i jerarquia (7 min).** El professorat projecta la taula de punts i explica d'on ix: no és una opinió, és l'ordre de la Ley 7/2022. Es reparteixen baralles i fulls de puntuació.
- Ronda de prova (3 min).** Una carta en comú, decidida en veu alta per tota la classe, per a ajustar el ritme.
- Partida (20 min).** Es gira una carta cada 30 segons. Cada equip escriu la seua decisió i la seua justificació de deu paraules, sense ensenyar-la. Després de cada quatre cartes es gira un succés.
- Recompte (5 min).** Es lliguen les decisions carta per carta, s'apliquen els punts i les bonificacions i s'escriu el marcador.
- Les tres cartes polèmiques (10 min).** El professorat tria les tres cartes en què més discrepància hi haja hagut i es discuteixen en grup classe. Tancament: per què reciclar puntua tan poc? I per què l'opció de més punts és quasi sempre la de no comprar?

Críteris d'avaluació

CRITERI	DESCRIPCIÓ	PES
Puntuació obtinguda	Reflectix l'ús de la jerarquia, no l'atzar	30 %
Justificacions	Breus, concretes i amb un motiu real (garantia, cost, materials)	30 %
Ús dels successos	L'equip adapta la seua estratègia quan canvien les regles	15 %
Participació	Tot l'equip decidix; no hi ha una sola persona decidint	10 %
Debat final	Argumenta en les cartes polèmiques i reconeix l'ordre de les erres	15 %

Variants i extensions

- **Per a qui va avançat:** afegiu una columna de **cost en euros** a cada decisió (reparar una pantalla, comprar un mòbil nou, una cantimplora) i calculeu quant estalvia l'equip guanyador en un any. L'opció més sostenible sol ser també la més barata, però no sempre: trobeu una carta en què no ho siga.
- **Per a qui necessita suport:** huit cartes en compte de setze, sense successos i amb la taula de punts davant tota l'estona.
- **Versió ràpida (20 min):** huit cartes, sense justificació escrita, només decisió.
- **Connexió:** enllaça amb l'activitat «Detectar greenwashing en publicitat real» d'esta mateixa unitat. Podeu a més passar un envàs de la vostra motxilla per l'**analitzador d'afirmacions de sostenibilitat** i comprovar si el que promet es pot demostrar.

Solució orientativa

Per al professorat: passos de la resolució de l'exercici.

1. **Clau de puntuació màxima per carta:** 1 mòbil amb la pantalla trencada i 2 anys d'ús → **reparar** (4). 2 dessuadora que ja no et va bé → **reutilitzar/donar** (3). 3 botella d'aigua d'un sol ús → **no comprar:** cantimplora (5). 4 torradora avariada de fa 1 any → **reparar** amb la garantia legal de 3 anys (4). 5 llibre de text del curs passat → **reutilitzar** (3). 6 piles gastades → **punt net o contenidor de piles** (2). 7 foli imprès per una cara → **reutilitzar** com a esborrany (3).
2. 8 bossa de plàstic del súper → **no comprar:** bossa de tela (5). 9 bicicleta amb la cadena solta → **reparar** (4). 10 llanda de refresc buida → **reciclar**, contenidor groc (2). 11 sabatilles trencades per la sola → **reparar** al sabater (4). 12 auriculars que fallen d'una orella → **reparar** (4).
3. 13 got de café per a emportar → **no comprar:** tassa reutilitzable (5). 14 moble de l'habitació que ja no uses → **reutilitzar/vendre de segona mà** (3). 15 pot de vidre de melmelada → **reutilitzar** com a recipient (3), reciclar al verd també puntua (2). 16 oli de fregir usat → **punt net** en botella tancada (2); a la pica és **-1**.
4. **Puntuació màxima teòrica:** $4+3+5+4+3+2+3+5+4+2+4+4+5+3+3+2 = 56$ punts, més les bonificacions de justificació.
5. **Idea que cal deixar clara en tancar:** reciclar és l'*última* de les erres, no la primera. La llei espanyola ordena les opcions igual que la taula de punts: previndre (no generar el residu), preparar per a la reutilització, reciclar i, només al final, eliminar (Ley 7/2022, jerarquia de residus).

Material obert de profedeeconomia.es · Llicència Creative Commons BY-NC-SA · Currículum LOMLOE